

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งผิง

อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

โดย สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนายั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations : FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme : UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 ร่วมกับกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	การประเมินคุณภาพที่ดิน
5.1	หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ
5.2	พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล
5.3	ระดับความเหมาะสมของที่ดิน
บทที่ 6	แผนการใช้ที่ดิน
6.1	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
6.2	แผนการใช้ที่ดิน
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน
7.1	ขั้นตอนการดำเนินงาน
7.2	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน
7.3	กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น
7.4	ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เอกสารอ้างอิง	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ปี 2533-2566	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	2-13
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	5-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2568-2571	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-10
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2571)	7-11

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	2-2
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลำปาง	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	2-9
2-4	สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	2-12
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	6-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลทุ่งผึ่ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

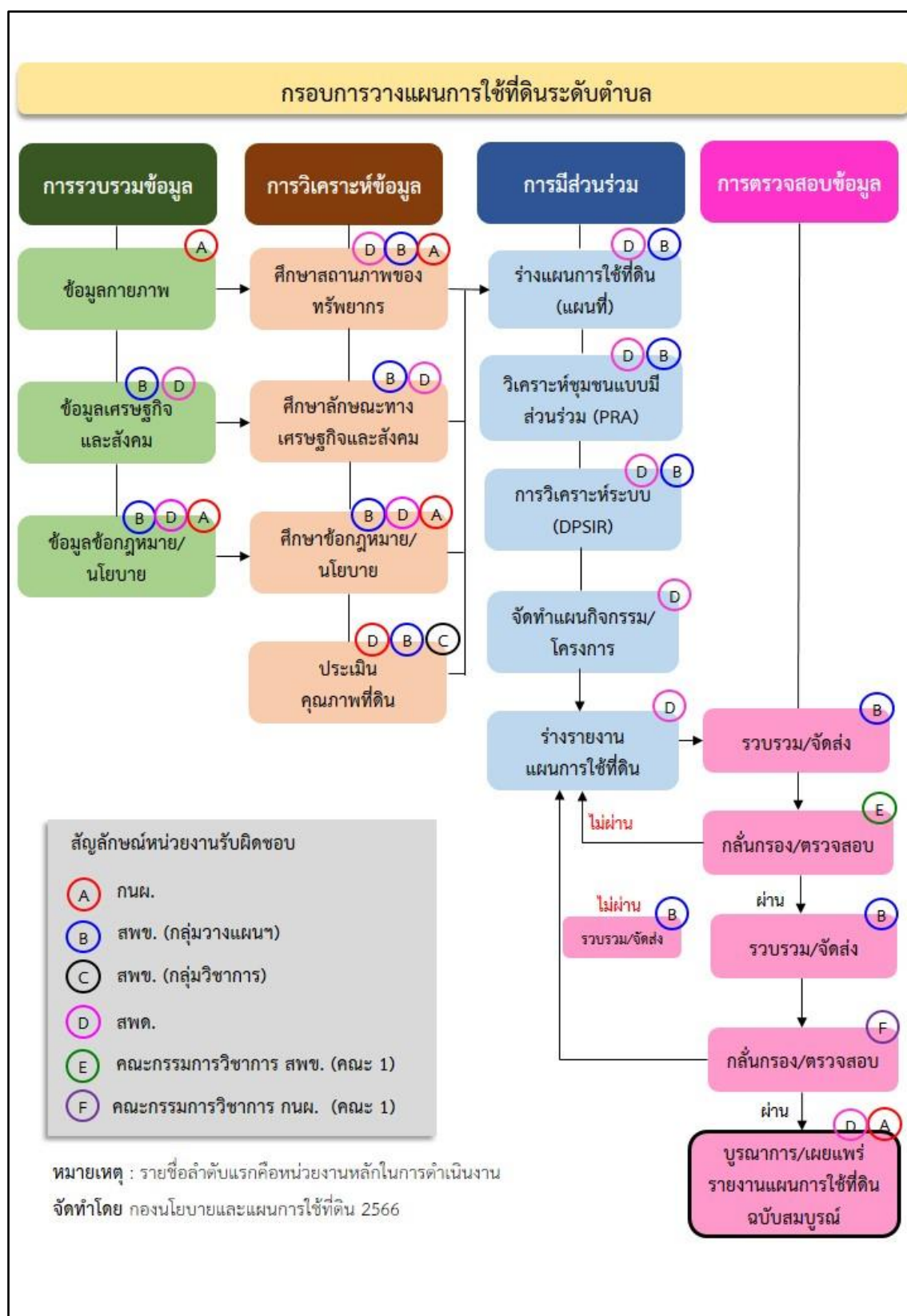
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“โครงสร้างพื้นฐานดี มีเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตระหนักการศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิต” (เทศบาลตำบลทุ่งผึ้ง, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอแจ้ห่ม มีพื้นที่ประมาณ 199.72 ตารางกิโลเมตร หรือ 124,824 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลวังทอง อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลปงดอน อำเภอแจ้ห่ม ตำบลนาแก อำเภองาว จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านร้อง ตำบลปงเตา อำเภองาว จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ ตำบลแม่สุก อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งฮ้าง	หมู่ที่ 5 บ้านแม่ซ่อฟ้า
หมู่ที่ 2 บ้านแจ้คอน	หมู่ที่ 6 บ้านแจ้คอน
หมู่ที่ 3 บ้านหัวฝาย	หมู่ที่ 7 บ้านใหม่สามัคคี
หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งผิ้ว	หมู่ที่ 8 บ้านแม่จอกฟ้า

(เทศบาลตำบลทุ่งผิ้ว, 2567)

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา มีความสูงประมาณ 400-1,600 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น น้ำแม่ซ่อฟ้า น้ำแม่บอย น้ำแม่เฒ่า น้ำแม่ฮีด แม่ น้ำวัง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลทุ่งผึ่ง อำเภอแจ้ห่มจังหวัดลำปาง มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 25.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.7 องศาเซลเซียสในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 14.4 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,199.5 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 116 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 216.9 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดพะเยา ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพะเยา¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)		ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย (%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)

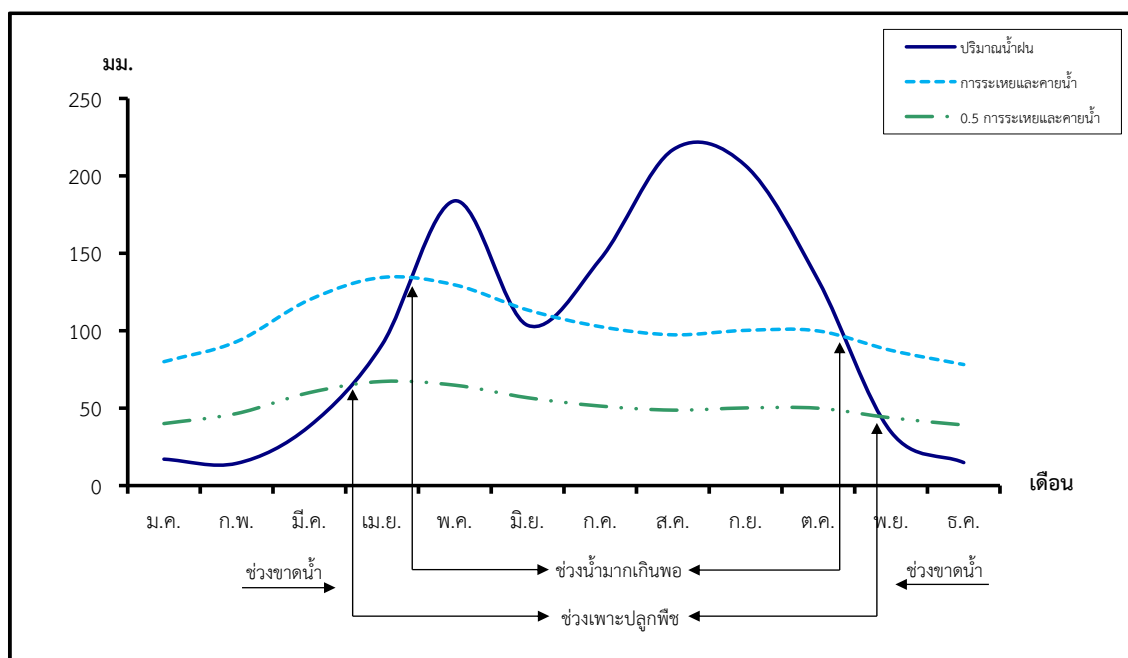

ม.ค.	14.4	29.6	20.9	76.0	17.0	2.1	80.0	16.5
ก.พ.	15.9	32.3	23.2	67.0	14.3	1.6	93.0	14.0
มี.ค.	19.6	34.8	26.5	62.0	38.3	3.7	120.0	36.0
เม.ย.	22.9	35.7	28.5	65.0	91.0	8.2	134.4	77.8
พ.ค.	23.7	34.0	28.0	75.0	183.9	15.2	129.6	129.8
มิ.ย.	24.1	33.1	27.9	77.0	103.5	14.0	113.4	86.4
ก.ค.	23.8	32.1	27.3	81.0	146.1	17.6	102.6	111.9
ส.ค.	23.6	31.5	26.9	83.0	216.9	19.5	97.3	141.6
ก.ย.	23.2	31.7	26.6	84.0	206.6	17.0	100.2	138.3
ต.ค.	21.9	31.3	25.6	84.0	132.5	11.0	99.8	104.4
พ.ย.	18.7	30.3	23.5	81.0	34.6	4.1	87.3	32.7
ธ.ค.	15.3	28.6	20.9	80.0	14.8	2.0	78.1	14.4
เฉลี่ย	20.6	32.1	25.5	76.3	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,199.5	116.0	1,235.7	903.8

หมายเหตุ : ^{/1} เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{/2} จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพะเยา

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ่ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,201 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 28,141 ไร่ หรือร้อยละ 22.54 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 3,247 ไร่ หรือร้อยละ 2.60 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาไร่

3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 19,809 ไร่ หรือร้อยละ 15.86 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด ไร่ร้าง ถั่วลิสง

4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 2,287 ไร่ หรือร้อยละ 1.83 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สัก ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 2,182 ไร่ หรือร้อยละ 1.76 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะนาว ลำไย ไม้ผลผสม

6) พืชสวน มีเนื้อที่ 32 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก เสาวรส

7) ไร่นาหมุนเวียน มีเนื้อที่ 423 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไร่นาหมุนเวียน ไร่ร้าง ข้าวโพด (ไร่นาหมุนเวียน)

8) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 133 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสุกร โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

2.5.3 พื้นที่ป่า มีเนื้อที่ 93,588 ไร่ หรือร้อยละ 74.98 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,182 ไร่ หรือร้อยละ 0.94 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 712 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับไม้ พุ่ม/ไม้ละเมาะ บ่อดิน พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ่ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,201	0.96
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,015	0.81
U202	หมู่บ้านชาวไทยภูเขา	85	0.07

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	14	0.01
U500	พื้นที่อุตสาหกรรมร้าง	18	0.02
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	15	0.01
U603	สุสาน ป่าช้า	54	0.04
A	พื้นที่เกษตรกรรม	28,141	22.54
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	28	0.02
A100	นาร้าง	12	0.01
A101	นาข้าว	3,235	2.59
A200	ไร่อ้อย	1,231	0.99
A202	ข้าวโพด	17,942	14.37

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A204	มันสำปะหลัง	41	0.03
A205	สับปะรด	25	0.02
A 208	ถั่วเขียว	14	0.01
A210	ถั่วลิสง	174	0.14
A212	ถั่วดำ ถั่วแดง	142	0.11
A216	ข้าวไร่	240	0.19
A302	ยางพารา	573	0.46
A303	ปาล์มน้ำมัน	109	0.09
A304	ยูคาลิปตัส	12	0.01
A305	สัปปะรด	1,527	1.22
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	51	0.04

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A318	จามจุรี	15	0.01
A401	ไม้ผลผสม	136	0.11
A406	ลิ้นจี่	21	0.02
A407	มะม่วง	62	0.05
A407/A422	มะม่วง/มะนาว	18	0.02
A411	กล้วย	17	0.01
A412	มะขาม	48	0.04
A412/A422	มะขาม/มะนาว	8	0.01
A413	ลำไย	136	0.11
A422	มะนาว	1,736	1.39
A502	พืชผัก	28	0.02
A507	เสาวรส	4	-

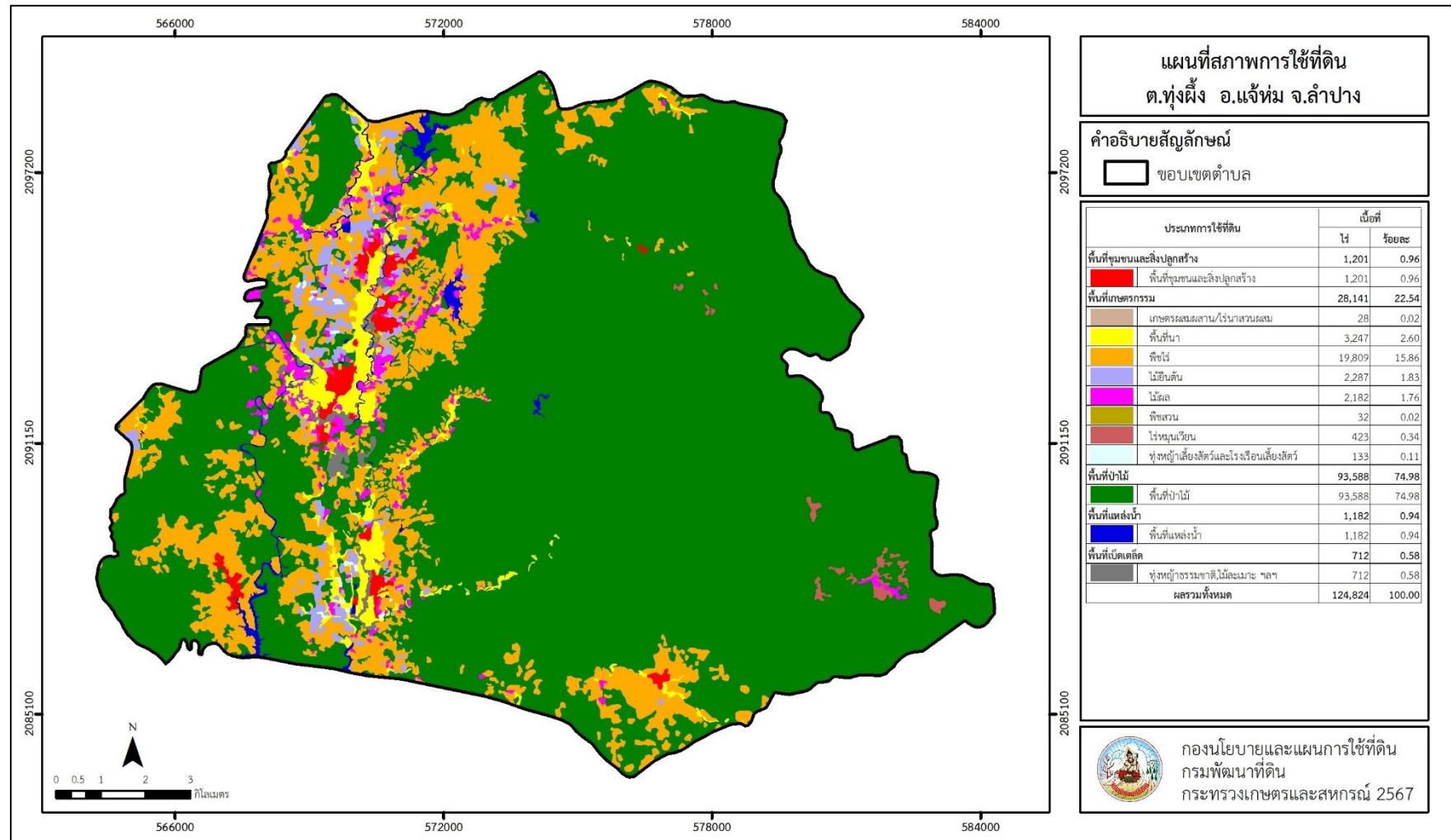
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A600	ไร่มุขเวียนร้าง	328	0.26
A602	ข้าวโพด (ไร่มุขเวียน)	95	0.08
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	7	0.01
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	49	0.04
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	77	0.06
F	พื้นที่ป่าไม้	93,588	74.98
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,412	1.13
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	92,176	73.85
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	712	0.58

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	531	0.43
M304	บ่อดิน	147	0.12
M405	พื้นที่ถม	34	0.03
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,182	0.94
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	438	0.35
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	4	-
W201	อ่างเก็บน้ำ	714	0.57
W202	บ่อน้ำในไร่นา	26	0.02
ผลรวมทั้งหมด		124,824	100.00

ที่มา: กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (2567)

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลทุ่งผึ่ง มีประชากรรวม 4,040 คน แยกเป็นชาย 1,995 คน เป็นหญิง 2,045 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 20 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,692 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,012 ครัวเรือน หรือร้อยละ 59.81 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน กรมส่งเสริมการเกษตร 680 ครัวเรือน หรือร้อยละ 40.19 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลทุ่งผึ่ง อำเภोजังหวัดลำปาง ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลทุ่งผึ่ง	1,692	1,995	2,045	4,040
หมู่ที่ 1 ทุ่งฮ้าง	304	325	333	658
หมู่ที่ 2 แจ้คอน	317	331	382	713
หมู่ที่ 3 หัวฝาย	237	251	269	520
หมู่ที่ 4 ทุ่งผึ่ง	208	288	288	576
หมู่ที่ 5 แม่ซ่อฟ้า	187	207	182	389
หมู่ที่ 6 แจ้คอน	232	249	244	493
หมู่ที่ 7 ใหม่สามัคคี	155	236	245	481
หมู่ที่ 8 แม่จอกฟ้า	52	108	102	210

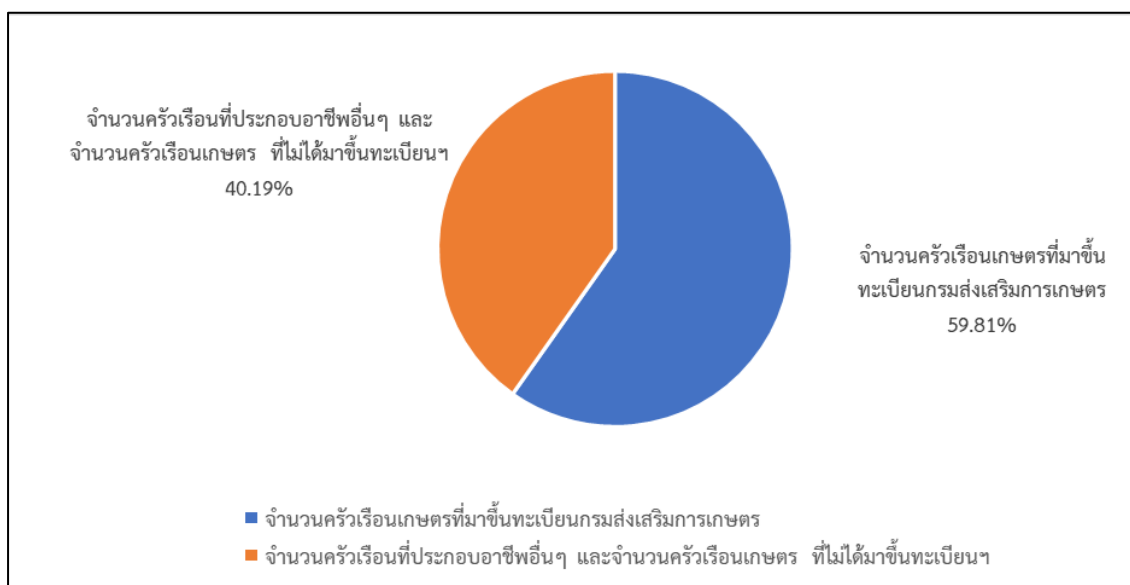
ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลทุ่งผึ่ง อำเภोजังหวัดลำปาง ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	1,692	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,012	59.81
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	680	40.19

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

2.6.2 การถือครองที่ดิน

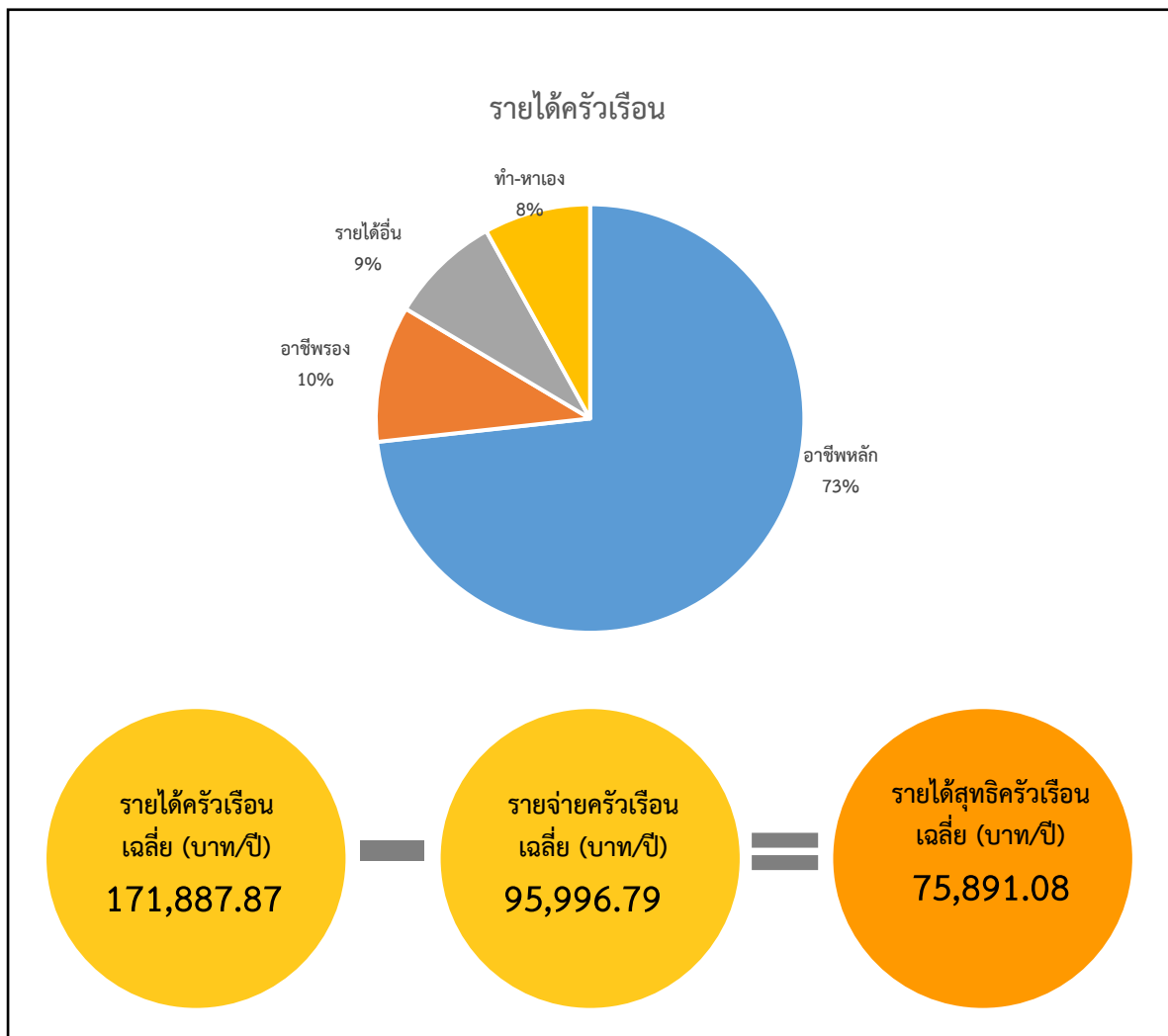
ตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 124,824 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,692 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 73.77 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 28,141 ไร่ หรือร้อยละ 22.54 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 27.81 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกพืชไร่ ทำนา และปลูกไม้ยืนต้น โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,012 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ข้าว และสักร์ เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 171,887.87 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 64,240.40 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 95,996.79 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 35,877.30 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 75,891.08 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 28,363.10 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

รูปที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ปี 2566

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลทุ่งผึ่ง อำเภोजังหวัดลำปาง ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลทุ่งผึ่ง	125,914.55	17,701.69	14,438.62	13,833.01	171,887.87	64,240.40	95,996.79	35,877.30
หมู่ที่ 1 ทุ่งฮ้าง	58,357.14	22,219.05	17,774.76	12,588.57	110,939.52	51,202.86	50,919.21	23,501.18
หมู่ที่ 2 แจ็คอน	169,827.78	20,440.27	15,598.71	14,541.10	220,407.85	94,982.39	110,562.46	47,645.70
หมู่ที่ 3 หัวฝาย	103,368.72	14,502.79	15,330.73	3,234.08	136,436.31	49,739.51	83,470.39	30,430.14
หมู่ที่ 4 ทุ่งผึ่ง	230,725.61	12,515.85	8,217.07	18,304.88	269,763.41	81,776.71	210,134.15	63,700.55
หมู่ที่ 5 แม่ซ่อฟ้า	143,936.19	17,306.93	10,522.50	6,259.41	178,025.02	52,728.82	73,682.18	21,823.75
หมู่ที่ 6 แจ็คอน	78,410.81	14,929.73	14,177.30	25,405.45	132,923.29	52,432.43	28,181.76	11,116.47
หมู่ที่ 7 ใหม่สามัคคี	91,488.72	22,045.11	20,860.90	11,914.29	146,309.02	54,969.21	114,587.22	43,051.13
หมู่ที่ 8 แม่จอกฟ้า	172,948.98	13,795.92	3,791.84	16,663.27	207,200.00	61,907.32	134,948.98	40,320.12

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลทุ่งผึ่ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่เตรียมการการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท เนื้อที่ 74,780 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 101,771 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 12,166 ไร่
- (3) เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 4,626 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 53,077 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 6,108 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 13,249 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 28,818 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 23,572 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลทุ่งผึ่ง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,199.5 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลทุ่งผึ่ง มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่ขวา น้ำแม่ซ่อฟ้า น้ำแม่ดวง น้ำแม่น้ำคำ น้ำแม่ปอย น้ำแม่เม้า น้ำแม่ทาน น้ำแม่ฮิด น้ำห้วยปุม แม่น้ำวัง ห้วยโก่งนาก ห้วยแม่ชะจา ห้วยแม่ดวง ห้วยแม่ปอย ห้วยแม่ปาย และห้วยแฮด

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำตาก และอ่างเก็บน้ำแม่ตากเหนือ

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลทุ่งผิ้ว มีบ่อบาดาลราชการ จำนวน 9 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 17 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 2 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-spd,fl-clA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว และเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,891 ไร่ หรือร้อยละ 1.52 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Ms-silA ชุดดินแม่สาย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,725 ไร่ หรือร้อยละ 1.38 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 15 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 185 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,076 ไร่ หรือร้อยละ 4.07 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,614 ไร่ หรือร้อยละ 2.90 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE/st ชุดดินลี้ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ และพบหินทรายแป้ง มีเนื้อที่ 15,595 ไร่ หรือร้อยละ 12.49 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Mr-sIC ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,220 ไร่ หรือร้อยละ 1.78 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gslD ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,456 ไร่ หรือร้อยละ 3.57 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gslE ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 907 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Sp-fl-sIB ดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 76 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Sp-fl-sIC ดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,335 ไร่ หรือร้อยละ 1.07 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Sp-fl-sLD ดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 113 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Sp-gm,fl-slA/b ดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 315 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Sp-gm,fl-slB/b ดินสันป่าตองที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clC ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 264 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd-clB ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 76 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Ws-vd,gm-clB/b ดินวังสะพุงที่เป็นดินลิกมากและมีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 914 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 85,791 ไร่ หรือร้อยละ 68.73 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 241 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 32,053 ไร่ หรือร้อยละ 25.69 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินลิ้ (Li) และชุดดินแมริม (Mr)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลทุ่งผิง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ้ง อำเภोजังหวัดลำปาง

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภोजังหวัดลำปาง

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-spd,fl-clA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,891	1.52
Li-gclC	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	185	0.15
Li-gclD	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	5,076	4.07
Li-gclE	20-35	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	3,614	2.90
Li-gclE/st	20-35	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	15,595	12.49
Mr-gslD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	265	0.21
Mr-gslD*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	4,191	3.36
Mr-gslE	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	907	0.73
Mr-slC	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,220	1.78
Ms-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	>75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	796	0.64
Ms-silA*	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	สูง	10-20	>75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	929	0.74
Sp-fl-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	76	0.06
Sp-fl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	150	0.12
Sp-fl-slC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,185	0.95
Sp-fl-slD	12-20	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	113	0.09
Sp-gm,fl-slA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	234	0.19
Sp-gm,fl-slA/b*	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	81	0.06
Sp-gm,fl-slB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	30	0.02
Ws-clC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	264	0.21

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ws-vd,gm-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	914	0.73
Ws-vd-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	76	0.06
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	85,791	68.73
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	241	0.19
รวมทั้งหมด											124,824	100.00

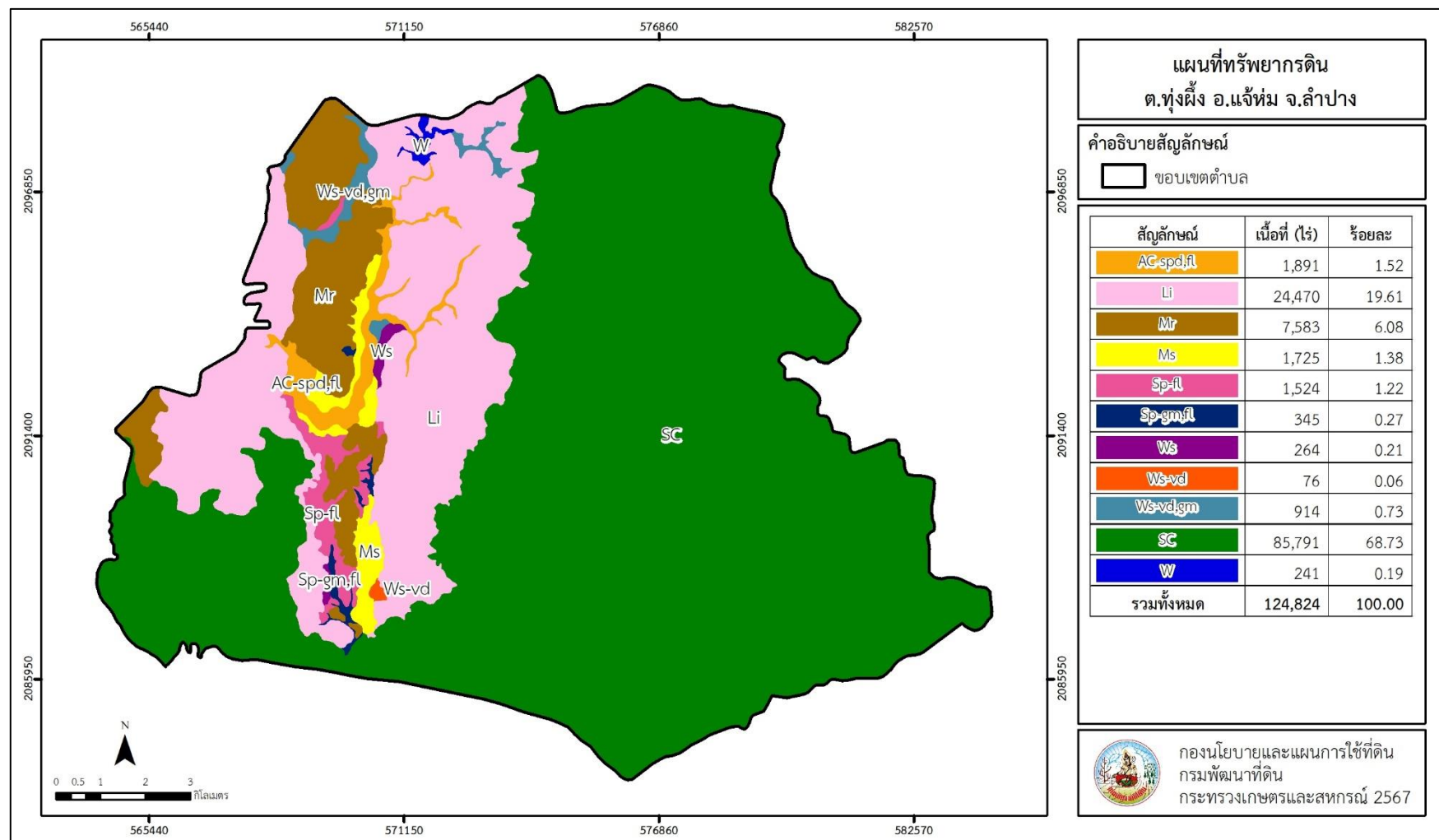
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลทุ่งผึ่ง คือ

- 1) ปริมาณน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) ดินตื้น
- 4) การชะล้างพังทลายของดิน
- 5) ผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ
- 6) ปัญหาการถือครองที่ดิน ไม่มีเอกสารสิทธิ์

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลทุ่งผึ่ง มีความต้องการ 5 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 2) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) มีตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร
- 5) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 1.2) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.3) ขาดหลักวิชาการการใช้ที่ดินที่ถูกต้อง

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.2) ต้องการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.3) ต้องการองค์ความรู้การลดต้นทุนการผลิต
- 2.4) ต้องการแก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 2.5) ต้องการตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตรในราคาที่เป็นธรรม

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ปริมาณน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ
- 3.2) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

- 3.3) ราษฎรเรียกร้องสิทธิในที่ดิน
- 3.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
- 3.5) ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.2) การชะล้างพังทลายของดิน
- 4.3) เกิดภาระหนี้สินทางการเกษตร
- 4.4) ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- (1) ขุดลอกลำน้ำ คลองส่งน้ำ แหล่งน้ำ
- (2) บ่อน้ำไร่นา
- (3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น คันดิน ปรับรูปแปลงนา บ่อตกตะกอน
- (4) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- (5) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด วัสดุป้อนทางการเกษตร

อนาคต

- (1) สนับสนุนให้มีการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ (ขุดลอกลำน้ำ ขุดเจาะน้ำบาดาล ระบบท่อ/คลองส่งน้ำ การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการสูบน้ำ)
  - (2) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - (3) สนับสนุนให้มีการตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ
  - (4) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
  - (5) รวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อจัดทำแปลงใหญ่ หรือจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร
  - (6) จัดที่ดินโดย คทช.
  - (7) สร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

พื้นที่ทำนา เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนพฤศจิกายน บางพื้นที่จะปลูกพืชไร่ หลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผักกาดเขียวปลี กระเทียม ถั่วลิสง และถั่วดำ ถั่วแดง ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน พืชไร่มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ฝน) ผักกาดเขียวปลี กระเทียม ถั่วลิสง และถั่วดำ ถั่วแดง ช่วงเดือน มิถุนายน-ตุลาคม และปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ สัก และยางพารา ไม้ผลได้แก่ มะนาว ลำไย และมะม่วง (รูปที่ 4-2)

ระบบเกษตร \ เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
นาข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						ข้าวนาปี					
	ผักกาดเขียวปลี						ข้าวนาปี					
	ถั่วดำ ถั่วแดง ถั่วลิสง						ข้าวนาปี					
							ข้าวนาปี					
พืชไร่						ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						
						กระเทียม						
						ถั่วดำ ถั่วแดง ถั่วลิสง						
ไม้ผลและไม้ยืนต้น	สัก, ยางพารา, มะนาว, ลำไย, มะม่วง											
พืชทางเลือก						ผักกาดเขียวปลี						

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด มะนาว พืชผัก ถั่วเหลือง ถั่วดำ กระเทียม หอมแดง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	มะนาว	พืชผัก	ถั่วเหลือง	ถั่วดำ	กระเทียม	หอมแดง
AC-spd,fl-clA	S1	S3o	S3o	N	S3o	S3o	N	N
Li-gclC	S3ewo	S3r	N	S3r	S3r	S2ers	S3r	S2ers
Li-gclD	N	S3er	N	S3er	S3er	S3e	S3er	S3e
Li-gclE/st	N	N	N	N	N	N	N	N
Li-gclE	N	N	N	N	N	N	N	N
Mr-gslD	N	S3er	N	S3er	S3er	S3e	S3r	S3e
Mr-gslD	N	S3er	N	S3er	S3er	S3e	S3er	S3e
Mr-gslE	N	N	N	N	N	N	N	N
Mr-slC	S3ewo	S3r	N	S3r	S3r	S2erns	S3r	S2erns
Ms-silA	S1	S3o	S3o	N	S3o	S3o	N	N
Ms-silA	S1	S3o	S3o	N	S3o	S3o	S2er	N
Sp-fl-slB	S3o	S2n	S2ns	S2n	S2ns	S2ns	S2ens	S2ens
Sp-fl-slC	S3ewo	S2ens	S2ns	S2ens	S2ens	S2ens	S2ens	S2ens
Sp-fl-slC	S3ewo	S2en	S2ns	S2en	S2ens	S2ens	S2ens	S2ens
Sp-fl-slD	N	S3e	S2ewns	S3e	S3e	S3e	S2ens	S3e
Sp-gm,fl-slA/b	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Sp-gm,fl-slA/b	S2on	S2on	S2ons	S2n	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ้ง อำเภोजันทน์ จังหวัดลำปาง

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	มะนาว	พืชผัก	ถั่วเหลือง	ถั่วดำ	กระเทียม	หอมแดง
Sp-gm,fl-slB/b	S2ewon	S2on	S2ons	S2n	S2ons	S2ons	S2ens	S2eons
Ws-clC	S3ewo	S2er	S2rs	S2er	S2ers	S2es	S2ers	S2es
Ws-vd,gm-clB/b	S2ewo	S2o	S2os	S1	S2os	S2os	S2es	S2eos
Ws-vd-clB	S3o	S1	S2s	S1	S2s	S2s	S2s	S2es

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- z = สารพิษ
- x = การมีเกลือมากเกินไป
- m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการประเมินการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายเหตุที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ่ง อำเภोजังหวัดลำปาง สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พืชรธรรมชาติ มีเนื้อที่ 109,741 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 89.72 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 90,333 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 72.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 848 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.68 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พืชรธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 18,861 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 15.11 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 9,254 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.41 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 1,869 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.50 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 378 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะนาว ลำไย มะม่วง มะขาม

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 171 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ สัก ยางพารา และ ไม้

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 4,126 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.30 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพด ข้าวไร่ กระเทียม และ ถั่วดำ

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 51 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก และเสาวรส

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 618 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.50 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 645 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.51 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะนาว ลำไย มะม่วง มะขาม

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 1,284 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา ไม้ปลูกเพื่อและปาล์มน้ำมัน

3) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 112 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 112 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค แพะ สุกร และไก่เนื้อ

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,201 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.96 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,114 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.89 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 34 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินนอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว รีสอร์ท โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,182 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.94 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตครอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 444 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วยหนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 738 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.59 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 752 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.60 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ทุ่งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,694 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.17 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

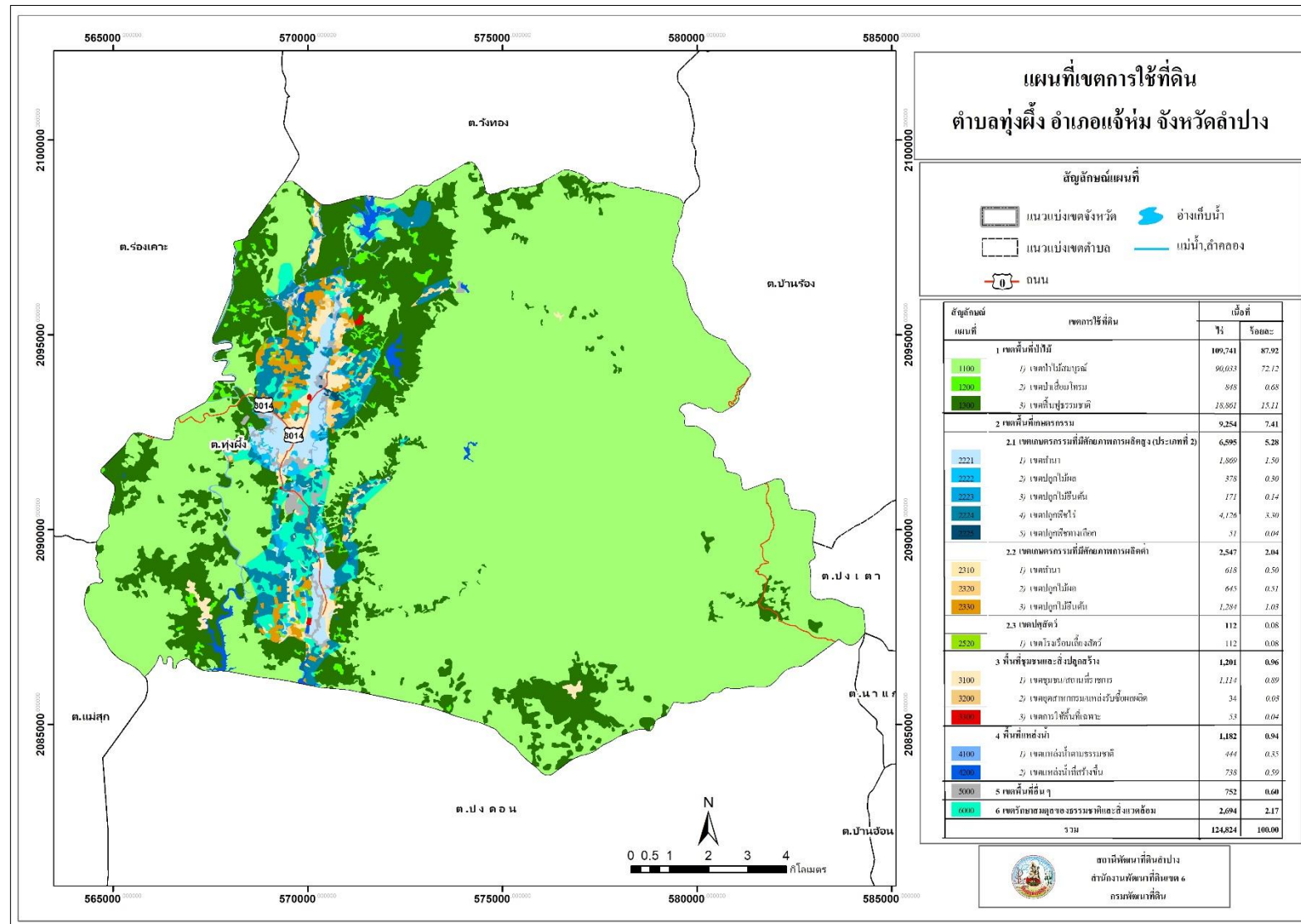
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งผิง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1 เขตพื้นที่ป่าไม้	109,741	87.92
1) เขตป่าไม้สมบูรณ์	90,033	72.12
2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	848	0.68
3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ	18,861	15.11
2 เขตพื้นที่เกษตรกรรม	9,254	7.41
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	6,595	5.28
1) เขตทำนา	1,869	1.50
2) เขตปลูกไม้ผล	378	0.30
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	171	0.14
4) เขตปลูกพืชไร่	4,126	3.30
5) เขตปลูกพืชทางเลือก	51	0.04
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	2,547	2.04
1) เขตทำนา	618	0.50
2) เขตปลูกไม้ผล	645	0.51
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,284	1.03
2.3 เขตเลี้ยงสัตว์	112	0.08

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	112	0.08
3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,201	0.96
3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,114	0.89
3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	34	0.03
3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	53	0.04
4 เขตแหล่งน้ำ	1,182	0.94
4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	444	0.35
4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	738	0.59
5 เขตพื้นที่อื่น ๆ	752	0.60
6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,694	2.17
รวม	124,824	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลทุ่งผึ่ง อำเภोजันทม จังหวัดลำปาง

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ่ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ่งไปเสนอต่อเทศบาลตำบลทุ่งผึ่ง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (2) การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย / PGS
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- (5) การผลิตปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน
- (6) การตรวจวิเคราะห์ดิน
- (7) การจัดหาปูนโดโลไมท์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

2) **การชะล้างพังทลายของดิน** มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

3) **การพัฒนาแหล่งน้ำ** มีแผนงาน/โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ดังนี้

(1) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด 1,260 ลบ.ม.

(2) โครงการบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของเกษตรกร

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การดูแลไม้ผลไม้ยืนต้นในช่วงฤดูแล้ง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(5) การแปรรูปผลผลิตพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร และพัฒนาชุมชน)

(6) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

(7) การอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ การรักษาเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์พื้นเมือง (กรมการข้าว)

2) เขตเลี้ยงสัตว์

(1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยี การจัดการมูลสัตว์ในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อย (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 พื้นที่แหล่งน้ำ

(1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลทุ่งผึ้ง เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลทุ่งผึ้ง กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลทุ่งผิงในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ จนเกิดแล้งซ้ำซาก (2) ปัญหาดินเสื่อมโทรม และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในประเด็นปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3) ดินตื้น จากการวิเคราะห์ความลาดชันของ พื้นที่ พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 20% มี พื้นที่มากถึง 105,907 ไร่ หรือร้อยละ 84.85 ของเนื้อที่ตำบล รองลงมา ระดับความลาดชันระหว่าง 5-20% มีพื้นที่ 4,004 ไร่ หรือร้อยละ 3.21 และระดับความลาดชันระหว่าง 0-5% มีพื้นที่ 14,913 ไร่ หรือร้อยละ 11.95 ตามลำดับ การที่สภาพภูมิประเทศ มีความลาดชันสูงย่อมเสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน ได้ง่ายและ รุนแรง ผลกระทบที่ตามมาคือ หน้าดินที่ถูกชะล้าง ไหลลงมาสู่เบื้องล่าง ไปทับถม ตาม ลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือน ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนดินชั้น ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามศักยภาพที่ควรจะเป็น จึงเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำทั้งน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และน้ำ เพื่อ การเกษตรนอกจากนี้ การใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานย่อมส่งผลให้สมบัติของดินมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านกายภาพและเคมีของดิน ส่งผล ให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ลดลง หากไม่ได้รับการปรับปรุงฟื้นฟูจะเกิดความเสื่อมโทรมของดินได้ในไม่ช้า โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ดินตื้น หากไม่มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเหมาะสม จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและเสี่ยงต่อการไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนทำการเกษตรเป็นอย่างสูง

สำหรับประเด็นปัญหาการขาดแคลนน้ำ มีข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยดำเนินการ 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น (2) สร้างอ่างเก็บน้ำ หรือฝายกั้นน้ำ เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำไปสู่พื้นที่การเกษตร (4) ขุดเจาะบ่อบาดาล (5) ก่อสร้างประปาภูเขาโดยส่งน้ำด้วยท่อ P.E. และ (6) พื้นฟูระบบนิเวศป่าต้นน้ำ ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบัน สรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบล ควบคู่ ไปกับปัญหาการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ด้วยการจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วนของต้นน้ำ อันเป็นพื้นที่ป่าไม้ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีความลาดชันเชิงซ้อน ความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ มีระดับความสูญเสียดินในระดับรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุด การจัดการพื้นที่ต้องปลูกป่าเสริม สร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อรักษาน้ำให้อยู่ในพื้นที่ โดยจัดทำประปาภูเขา ในส่วนของการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อลดการชะล้างพังทลายโดยวิธีกล ไม่สามารถทำได้เนื่องจากอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

2. ส่วนของกลางน้ำ สภาพพื้นที่ประกอบด้วยลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ความลาดชัน 5 – 35 เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บางส่วนมีระดับความสูญเสียดินในระดับปานกลางถึงระดับรุนแรง การจัดการพื้นที่ควรมีมาตรการก่อสร้างระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำ จัดรูปที่ดิน วางผังน้ำทั้งระบบ และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต ในพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์

3. ส่วนของปลายน้ำ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันน้อยกว่า 5 เปอร์เซ็นต์ มีพื้นที่ส่วนน้อยที่มีความเสี่ยงในการสูญเสียดินจากการชะล้างพังทลายของดิน การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ หรือการขุดบ่อบาดาล การปรับปรุงที่ดินเพื่อปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 2,487 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,213,000
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	26,000
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	743,750
	1.3 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	75,000
	1.4 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	32,500
	1.5 การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน	1,360,000
	1.6 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก	204,000
	1.7 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	765,000
	1.8 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	6,750
	2. การบริหารจัดการน้ำ	1,670,000
	2.1 โครงการบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของเกษตรกร	1,670,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผิ้ว อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 4,126 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,592,750
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	26,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	446,250
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	45,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	32,500
	1.5 การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน	1,020,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	510,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	4,500
	1.8 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก	102,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	1,670,000
	2.1 โครงการบริหารจัดการดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของเกษตรกร	1,670,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,240,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	640,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	640,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ้ง อำเภोजันทน์ จังหวัดลำปาง

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,023 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	126,250
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	6,500
	1.2 การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน	34,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	85,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750
	2. การบริหารจัดการน้ำ	103,325
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	103,325
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	880,000
4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,454 ไร่	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	240,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	640,000
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	420,800
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	1,300
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	148,750
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	15,000
	1.4 การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน	170,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	85,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	2. การบริหารจัดการน้ำ	61,995

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผิง อำเภोजันทน์ จังหวัดลำปาง

	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	61,995
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	880,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	240,000
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	640,000
5. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 51 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	37,900
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	3,900
	1.2 การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน	34,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	120,000
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
6. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,182 ไร่	การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	600,000
	การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	6,390,700
	2. การบริหารจัดการน้ำ	3,505,320
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	3,120,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	13,016,020

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	
1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 2,487 ไร่	1. สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ การสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร (กรมชลประทาน) 2. การอบรมให้ความรู้เรื่องการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ การรักษาเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์พื้นเมือง (กรมการข้าว)

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ้ง อำเภोजันทน์ จังหวัดลำปาง

1.2 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 1,023 ไร่	1. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการดูแลไม้ผลไม้ยืนต้นในช่วงฤดูแล้ง (กรมส่งเสริมการเกษตร) 2. สนับสนุนการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
1.3 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 171 ไร่	1. การส่งเสริมและอบรมให้ความรู้เรื่องการปลูกสัก (กรมป่าไม้) 2. สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย (กรมชลประทาน)
1.4 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 4,126 ไร่	1. การอบรมให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพด มันสำปะหลัง และถั่วดำ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 2. สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ การทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย (กรมชลประทาน)
1.5 เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 51 ไร่	1. การอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.6 เขตเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 112 ไร่	1. สนับสนุนเรื่องการเลี้ยงสัตว์และพันธุ์อาหารสัตว์ (กรมปศุสัตว์)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,182 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทาน กรมป่าไม้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลทุ่งผึ้ง อำเภोजันทน์ จังหวัดลำปาง แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. การปรับปรุงบำรุงดิน															
เขตทำนา/ไม้ผล /ไม้ยืนต้น /พืชไร่ /เลี้ยงสัตว์	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ผลิตน้ำหมักชีวภาพจากสารเร่ง พด.	ลิตร	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	13,000	13,000	13,000	13,000	13,000	65,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ผล /พืชไร่ /เลี้ยงสัตว์	1.2 การผลิต จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ้ง อำเภोजันทน์ จังหวัดลำปาง

เขตทำนา/ไม้ผล /พืชไร่	1 3	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืช	ไร่	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	10,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	150,000	พด.
/เลี้ยงสัตว์		ปุ๋ยสด														
เขตทำนา/ไม้ผล /พืชไร่	1 4	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด	กลุ่ม	5	5	5	5	5	25	16,250	16,250	16,250	16,250	16,250	81,250	พด.
/เลี้ยงสัตว์		การใช้สารเคมีทางการเกษตร														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1 5	การทำปุ๋ยหมักสูตรกรมพัฒนาที่ดิน	ตัน	250	250	250	250	250	1,250	850,000	850,000	850,000	850,000	850,000	4,250,000	พด.
เขตทำนา/ไม้ผล /พืชไร่	1 6	การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล /ไม้ยืนต้น	1 7	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	3,750	3,750	3,750	3,750	3,750	18,750	พด.
/พืชไร่																
เขตทำนา/ พืชไร่	1 8	การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์	ไร่	20	20	20	20	20	100	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	พด.
		เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก														

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตไม้ผล /พืชไร่ / เลี้ยงสัตว์	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	103,325	103,325	103,325	103,325	103,325	516,625	พด.
เขตทำนา/พืชไร่/ ไม้ผล	2.2 โครงการบริหารจัดการ ดินและน้ำทั้งบนดินและใต้ ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง เพื่อ เพิ่มศักยภาพการผลิตของ เกษตรกร	แห่ง	0	1	0	0	0	1	0	3,340,000	0	0	0	3,340,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลทุ่งผึ้ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

3. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน																
เขตปลูกไม้ผล / ไม้ยืนต้น / พืชไร่	3 1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.	
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ							0	0	0	0	0	0	0		
เขตปลูก พืชไร่ / ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	4 1 โครงการจัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ เสี่ยงภัยทางการเกษตร	ไร่	180	200	200	200	200	980	576,000	640,000	640,000	640,000	640,000	3,136,000	พด.	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลทุ่งผึ่ง. 2566. แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 - 2570) ของเทศบาลตำบลทุ่งผึ่ง อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. แหล่งที่มา : <http://www.tungpheung.go.th/web/?p=16510>. 27 สิงหาคม 2567
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2567.

สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมู่ที่ 4 ถนนซูเปอร์ไฮเวย์เชียงใหม่-ลำปาง
ตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง 52190
โทรศัพท์ 054 269 569